

Les teories del control social i altres enfocaments

Alfonso Serrano Maíllo

PID_00178781

Índex

Introducció.....	5
Objectius.....	6
1. Introducció. Les teories del control social en criminologia....	7
2. La teoria del control social o dels vincles socials de Hirschi..	10
3. El model integrat d'Elliott i d'altres.....	13
4. La teoria general del delictes o de l'autocontrol.....	15
4.1. Introducció	15
4.2. El concepte de <i>delictes</i> en la teoria de l'autocontrol	16
4.3. L'autocontrol baix com a principal causa del delictes	18
4.4. Control i prevenció del delictes	20
4.5. El test de la teoria	21
5. Tipologies de delinqüents.....	25
Resum.....	28
Exercicis d'autoavaluació.....	29
Solucionari.....	31
Glossari.....	32
Bibliografia.....	33

Introducció

"La teoria del control social assumeix que els individus són capaços de cometre actes delictius i criminals sense benefici d'exemple, entrenament o beneficis més enllà dels inherents en els mateixos actes."

Hirschi; Gottfredson (2003). "Punishment of children from the perspective of control theory" (pàg. 151).

En aquest mòdul estudiarem algunes tradicions importants però clarament diferents entre elles.

D'una banda, la tradició de les teories del control social i, en particular, dues de les teories més conegudes en criminologia: la dels vincles socials o, simplement, teoria del control social de Hirschi (1969), i la de l'autocontrol o teoria general del delicte de Gottfredson i Hirschi (1990). Davant les tradicions teòriques que hem vist, ara s'assumeix una certa tendència natural al delicte, que només es veurà frenada quan hi hagi alguns controls. Per això, de fet, aquestes teories tenen aquest nom. Com que aquesta assumptió no és còmoda, molts criminòlegs s'hi mostren crítics.

És important adonar-se, i confiem que l'alumnat intel·ligent i aplicat així ho farà, que aquestes teories ofereixen igualment un punt de partida metodològic molt important: ofereixen teories generals i unitàries.

Davant aquest plantejament, en criminologia també hi ha teories integrades. Aquestes són molt abundants, en realitat, tot i que és molt més difícil trobar teories integrades que es puguin considerar plausibles. Això és a causa que és molt fàcil, en comparació de les unitàries, construir teories integrades: n'hi ha prou de prendre elements de teories diferents i sumar-los. Sens dubte, aquesta estratègia no és la que segueixen els teòrics de la integració més seriosos, i entre ells val la pena esmentar el treball brillant i pioner d'Elliott i els seus col·legues. Fixeu-vos que moltes vegades s'escriu malament el nom d'aquest criminòleg.

De la mateixa manera, en criminologia abunden les propostes de tipologies de delinqüents. Novament, això contrasta amb una teoria general com la de l'autocontrol.

Vegeu també

De les tradicions teòriques es tracta en el mòdul "Teories de l'aprenentatge social i general de la frustració" d'aquesta assignatura.

Objectius

En els materials didàctics d'aquesta assignatura, l'estudiant trobarà les eines bàsiques per a assolir els objectius següents:

- 1.** Comprendre les teories del control social i la seva estratègia metodològica.
- 2.** Conèixer les diferències entre teories generals i unitàries, tipologies i teories integrades.
- 3.** Conèixer alguna teoria integrada que utilitzi mecanismes i variables de teories ja conegudes.
- 4.** Familiaritzar-se amb els enfocaments tipològics.

1. Introducció. Les teories del control social en criminologia

Les teories del control social tenen, en realitat, una gran tradició que es remunta fins a Durkheim, sobretot a un dels seus llibres menys coneguts, *La educación moral*. Aquest llibre es devia escriure entorn de 1902, encara que només es va publicar de manera pòstuma.

Aquesta família de teories considera que les persones tenen una tendència natural a delinquir. Aquesta tendència es tendirà a consumir llevat que hi hagi algun motiu o raó que ho impedeixi. Aquests motius o raons tenen la naturalesa de controls.

Així, doncs, ja que la tendència a la desviació i al delicte és aproblemàtica i no necessita cap explicació, la pregunta, llavors, no és per què delinqueixen, sinó per què no delinquim (Hirschi, 1969, pàg. 34).

Per a les teories del control social, **els controls** que impedeixen que el noi caigui en el delicte **poden ser interns o externs**.

Com que en l'aparició i efectivitat d'aquests controls exerceix un paper decisiu la **família**, tant per la socialització que ofereix als fills com per la mateixa vigilància a què els sotmet, les teories del control concedeixen un lloc determinant en el seu esquema a aquesta institució.

Hirschi (1995) resumeix els mecanismes de prevenció de la família:

- Mitjançant una educació correcta, la família pot ensenyar autocontrol als fills.
- Mitjançant la restricció de les activitats dels fills, vigilant-los físicament o preocupant-se on són quan no són amb ells.
- Mitjançant el foment de l'afecte, el respecte o la dependència entre els membres de la família.
- Vigilant la casa davant assaltadors potencials i protegint els membres de la família d'agressors potencials.
- Cuidant-se i preocupant-se dels membres de la família i garantint-ne el bon comportament.

Una teoria habitualment relacionada amb les del control social és la de la neutralització o deriva. Matza (1964, 1969) també ha estat un autor molt influent en criminologia. Va proposar el concepte de *deriva* per descriure la delinqüència dels joves. A parer seu, en certes circumstàncies que podríem considerar

Controls

Els controls interns poden incloure un bon autoconcepte, la creença en les normes o un autocontrol alt. Els controls externs, la vigilància en la família, l'escola o el grup primari.

criminògenes, no entén que una persona hagi de delinquir necessàriament, sinó que es passa a estar a la deriva, de manera que pot o no delinquir en aquests casos. D'aquesta manera, reclama la rellevància del lliure albir i l'agència en criminologia, o bé un determinisme feble; tot això està essent recuperat per la criminologia majoritària en l'actualitat.

El seu treball també és una reacció davant les posicions culturals. En efecte, no creu que els delinqüents comparteixin una sèrie de valors diferents dels de la classe dominant o que hi siguin contraris, sinó que, compartint-los, en el fons hi ha contradiccions dins d'aquest sistema normatiu, i en el seu si hi ha valors subterranis.

La teoria de la neutralització, doncs, es refereix a mecanismes per mitjà dels quals una persona es pot arribar a situar en un estat de deriva i ser lliure per a cometre delictes. Sykes i Matza (1957) descriuen una sèrie de tècniques de neutralització que utilitzarien els delinqüents.

- 1) L'infractor pot rebutjar la seva pròpia responsabilitat, i convèncer-se, per exemple, que es tracta d'un accident o que s'hi veu obligat per una sèrie de circumstàncies que van més enllà del seu propi control.
- 2) L'infractor pot incórrer en el rebuig o negació del dany si pensa que amb el seu comportament en realitat no ocasiona tants danys, potser perquè els perjudicats li ho poden permetre, es tractava d'un assumpte privat...
- 3) Altres vegades negaria la víctima: es tracta d'un càstig just ja que la víctima se'l mereixia, només hi ha una víctima desconeguda o abstracta, etc.
- 4) Una altra tècnica de neutralització és la reprovació dels qui el condemnaran, considerant per exemple que són hipòcrites i falsos.
- 5) En últim lloc, es parla de l'apel·lació a més altes lleialtats quan es dóna preferència a les expectatives de determinats grups davant la societat i la llei.

Discriminació per raó d'edat

Un exemple d'aquesta naturalesa s'ha descrit específicament respecte als ancians: discriminació per raó d'edat. Aquest fenomen es defineix com un sistema de falses creences sobre els ancians. Socialment, hi hauria una sèrie de creences o mites que rebaixa la gent gran, i poden arribar a constituir-se en tècniques paral·leles a les de neutralització, que els converteixin en víctimes culturalment legítimes.

El problema més gran de la teoria de la neutralització es refereix a l'ordre temporal. Com es recordarà, aquest és un dels requisits per a poder parlar de causalitat. En particular, no és clar que l'ús d'aquestes tècniques de neutralització sigui previ a la comissió dels delictes. Més aviat sembla que el seu ús és, en

general, posterior al delict, i s'utilitza com a tàctica psicològica de defensa per a evitar els remordiments o el deteriorament de la pròpia imatge davant un mateix o davant els observadors.

2. La teoria del control social o dels vincles socials de Hirschi

Aquesta és una de les teories del control social més coneguda i influent. Les primeres teories del control social en sentit estricte van aparèixer en la dècada de 1950 i el 1969 ja n'havien aparegut diverses versions. Aquest any Hirschi publica *Causes of delinquency*, monografia que va tenir un impacte tan impressionant que no solament les propostes anteriors van ser relegades a l'oblit, sinó que es van aclarir molts dels punts de partida de la mateixa tradició del control social. De fet, fins i tot es van aclarir moltes de les teories alternatives i es va verificar la relació d'oposició que hi havia entre les unes i les altres. Aquest llibre destaca per la solidesa de la seva construcció teòrica molt respectuosa amb els diversos criteris científics, i perquè alhora incloïa un estudi basat en autoinformes i dades oficials de joves que la sustentava empíricament.

Travis Hirschi

Nascut el 1935, Hirschi és un dels criminòlegs més importants i influents dels últims quaranta anys. Es va doctorar a la Universitat de Califòrnia a Berkeley i ha desenvolupat la seva carrera a la Universitat Estatal de Nova York a Albany i a la Universitat d'Arizona. Les seves aportacions a la criminologia, a part de les dues teories que aquí exposem, són molt nombroses i els diversos llibres que ha publicat, incloent-hi *Principles of survey analysis* (juntament amb Selvin), *Measuring delinquency* (juntament amb Hindelang i Weis) i *The craft of criminology*, són obres mestres.

Per a la teoria del control social la delinqüència no és produïda per cap causa –com una frustració o l'aprenentatge de certs valors i tècniques–, sinó que representa la **tendència natural de l'ésser humà**. El que s'ha de preguntar, doncs, no és *per què delinqueixen?*, sinó *per què no delinquim?* Quan creguin que resultaran beneficiats, els individus tendiran a incórrer en el fet delictiu (Hirschi, 1969).

"Causes of delinquency"

Aquest article de Travis Hirschi exposa i verifica la teoria del control social o dels vincles socials. Constitueix una de les obres mestres de la disciplina i hauria de ser de lectura obligatòria per a tot bon criminòleg. Lamentablement, no està traduïda a l'espanyol de manera completa.

El motiu d'això és el següent. **No es delinqueix perquè hi ha uns vincles entre el subjecte i la societat:** aquests vincles actuen controlant les tendències delictives del subjecte perquè la seva pròpia existència implica que el fet comportaria unes conseqüències negatives per al subjecte. Així, doncs, aquesta teoria del control fa una hipòtesi sobre una certa probabilitat de delinquir quan el vincle d'un individu amb la societat està debilitat o trencat.

Sempre segons Hirschi (1969), el vincle és compost per quatre elements principals:

- L'afecció
- El lliurament
- La participació
- La creença

Exemple

Els individus es tendeixen a abstenir de delinquir perquè, encara que tenen una inclinació més o menys natural, també tenen por de la reacció informal de la família, dels amics, a la possibilitat de perdre la feina... Pel mer fet de viure en societat els subjectes hi tenen algun tipus de vincle, encara que només sigui alguna relació personal, alguna possessió o alguna expectativa, i mitjançant l'existència d'aquests vincles la societat s'assegura que els seus membres en general tendiran a obeir la llei.

1) Un subjecte no respecta les normes quan no li importen les expectatives que les persones tenen posades en ell perquè manca d'**afecció** cap a aquestes persones. Les formes més rellevants inclouen l'afecció als pares, a l'escola i als amics o parelles: com més gran sigui l'afecció a aquestes persones, més li importaran les seves expectatives i més difícil serà que el jove delinqueixi.

Els joves delinqüents, a part que solen cometre els fets delictius en companyia d'altres, solen tenir amics delinqüents. Però la teoria del control social prediu que més aviat no hi haurà una gran amistat entre ells, ni la seva relació serà càlida, que no consideraran que aquests amics valguin la pena... En definitiva, que no hi haurà afecció als amics delinqüents. Si n'hi hagués, en general tendirien a no delinquir, fins i tot encara que els amics fossin delinqüents.

Això és coherent amb la idea que no és que els joves caiguin en males companyies i això els empenyi al delictes –com suggeriria la teoria de l'associació diferencial–, sinó que ells mateixos tendeixen primer a delinquir i després a relacionar-se entre ells. Això és ni més ni menys el que es coneix amb el refrany popular de *cada ovella amb sa parella*.

2) La idea de **lliurament** fa referència a la por que l'individu té a les conseqüències que el fet delictiu pot comportar, seguint sempre Hirschi. Les persones invertim temps i esforç en diferents activitats o ocupacions, i si s'incorre en un fet delictiu i es descobreix aquesta inversió corre perill. El lliurament es refereix tant a activitats presents com a les aspiracions que un tingui, és a dir, que les probabilitats del delictes augmenten segons disminueixen les aspiracions, la qual cosa pot xocar amb les teories de la tensió.

3) Molts joves i adults no disposen de gaire temps per a ocupar-se d'activitats delictives o fins i tot per a pensar-hi: la **participació**, per tant, en activitats de la naturalesa més diversa.

La participació

En el cas dels joves, l'ampli ventall de les activitats escolars, esportives, extraescolars... constitueix un element ulterior del vincle a la societat. Com més gran i més intensa sigui la participació de l'individu en activitats d'aquest tipus, més difícil serà que delinqueixi, segons el nostre autor.

4) Per a Hirschi (1969), les normes de la societat són compartides per tots els ciutadans. Això es tradueix en què el criminal, en general, infringeix normes en què ell mateix creu.

Ara bé, no tothom té la mateixa **creença** en les normes, ni, per tant, la mateixa convicció que les ha de respectar: com menys forta sigui aquesta creença, més fàcil serà que s'incorri en actes delictius. Naturalment, les normes més importants aquí són les de la llei penal i el sistema legal en general, és a dir, si l'acte delictiu que es cometrà és bo o dolent.

A més a més, la teoria considera que **els diferents elements del vincle estan interrelacionats** entre ells, de manera que quan una persona tendeix a ser sòlida o a reforçar-se els altres seguiran la mateixa tendència, i al revés. En resum, una vinculació robusta allunya del delictes i, al contrari, quan el vincle amb la societat és feble, l'individu tendirà a delinquir.

3. El model integrat d'Elliott i d'altres

El model proposat per Elliott i associats (1985) continua essent avui en dia un dels més sòlidament construïts i coneguts.

Aquests autors recorren a la **combinació de tres de les teories** tradicionalment més importants: la del control social, la de la frustració i la de l'associació diferencial / aprenentatge. La integració que proposen és a escala individual, encara que mantenen oberta la possibilitat d'estendre la teoria a escala macro.

El model que proposen té, en bona mesura, una naturalesa seqüencial, en el sentit que els elements de cada teoria entren en joc un a continuació d'un altre, en un encadenament, en una seqüència.

El primer lloc important de la teoria integrada és format perquè una socialització inadequada, i també la frustració, determinen que en un individu hi hagi uns controls socials febles. La teoria del control social feia referència sobretot a una socialització inadequada en la família; però també és compatible que la frustració contribueix al debilitament dels vincles que ens uneixen a la societat.

L'aportació del model d'Elliott i col·laboradors (1985) és el reconeixement que no tot l'efecte de la frustració és produït per uns vincles febles, sinó que, d'alguna manera, també influeix directament en la delinqüència. D'aquesta manera, la frustració afavoreix la delinqüència tant mitjançant el debilitament dels vincles com directament. Així, el model integra la teoria del control social i la de la frustració.

Una vegada que els vincles, sobretot a la família i a l'escola, són febles, l'individu tendeix a freqüentar grups d'iguals que afavoreixen la comissió de fets delictius i fins i tot desviats, com és el consum de drogues i a vincular-s'hi. Així, la vinculació a parells delinqüents o convencionals està influïda pels vincles socials previs.

D'acord amb el model integrat, la delinqüència és el resultat conjunt de vincles febles a grups i normes convencionals i de vincles sòlids a persones i grups desviats. Així mateix, com hem esmentat, és possible una influència directa de la frustració i/o de controls febles en la delinqüència, és a dir, una influència no produïda pel nucli bàsic de la teoria integrada, però aquesta influència

tendirà a ser feble. També aquí es destaca la seva separació nítida dels models tradicionals a què recorre i com la verdadera naturalesa del model és integrada, i no una mera juxtaposició de variables o teories.

Aquesta part de la teoria és bàsica. De la mateixa investigació empírica duta a terme per Elliott i els seus col·legues (1985) es va deduir el següent:

a) Que, en efecte, qui tenia vincles convencionals febles i vincles sòlids a parells delinqüents era qui més tendia a delinquir.

b) Que la relació entre ambdues variables és, en realitat, una relació condicional. Aquest punt és més aviat subtil. En primer lloc, relacionar-se amb iguals delinqüents és un factor important respecte d'un augment de la delinqüència individual, però només quan la vinculació a grups i activitats convencionals és feble; en segon lloc, els individus amb una vinculació feble a iguals delinqüents tendeixen a delinquir relativament poc, però ara independentment que la vinculació a grups i activitats convencionals sigui feble o robusta.

4. La teoria general del delicte o de l'autocontrol

4.1. Introducció

D'acord amb aquesta teoria, l'autocontrol és la causa principal de la delinqüència a escala individual. L'autocontrol té el caràcter d'un tret latent, això és, una característica dels individus que no es pot observar directament, encara que sí a partir de les seves manifestacions. S'assumeix que aquest tret és unidimensional.

Aquesta idea de l'autocontrol encaixa perfectament amb totes les característiques dels delictes i dels delinqüents que hem descrit anteriorment.

També és consistent amb alguna concepció de la naturalesa humana i dels actes intencionals en general. L'autocontrol és una variable que pot anar des de nivells molt baixos a nivells molt alts. **Els individus amb autocontrol alt tendeixen a considerar les conseqüències futures a llarg termini, probables i possibles, i, en sentit ampli, dels seus actes.** El delicte es tendeix a produir en subjectes amb un autocontrol baix (Gottfredson i Hirschi, 1990).

Michael Gottfredson

M. Gottfredson es va doctorar a Albany amb la direcció de Hindelang. També és un dels grans criminòlegs dels últims quaranta anys. Els seus principals llibres, a part d'*A general theory of crime*, són *Victims of personal crime* (juntament amb Hindelang i Garofalo), *Personal liberty and community safety* (juntament amb altres col·legues) i *Decision-making in criminal justice* (juntament amb Goldkamp). Des de 2000 és vicepresident de la Universitat de Califòrnia a Irvine, càrrec des del qual ha contribuït de manera decisiva que una universitat pública, amb un cost molt inferior, es trobi en el mateix nivell d'excel·lència que les universitats més importants privades nord-americanes.

Gottfredson i Hirschi (1990, 2003) tracten d'oferir en aquesta teoria una **unió entre la tradició positivista i la clàssica**. D'una banda, el delicte respon un balanç de costos i beneficis i els criminals prenen decisions racionals. En efecte, el que l'infractor espera obtenir mitjançant el delicte són beneficis immediats. A llarg termini, tanmateix, el delicte se sol demostrar que és una mala opció. Per aquest motiu, hi ha diferències individuals a l'hora de veure i tenir en compte aquestes conseqüències a llarg termini de les accions que una persona duu a terme.

El delictes tendeix a comportar perjudicis seriosos per a l'infractor, com a mínim a llarg termini. És probable que la comissió d'alguna infracció aïllada no es tradueixi en algun tipus d'inconvenient, però la idea que hi ha delinqüents comuns de carrera que han tingut èxit al llarg de la seva vida no té cap mena de suport empíric.

Així, doncs, la teoria de l'autocontrol evoca que es **delinqueix perquè no s'adverteixen ni es prenen en consideracions aquests costos a llarg termini derivats de la comissió de delictes**.

Gottfredson i Hirschi segueixen Bentham quan assenyalen **diversos tipus de controls**: els naturals, els socials o morals, els legals o polítics i, finalment, els religiosos o supranaturals.

a) Els **controls o sancions naturals** són potser els més importants, ja que són immediats i segueixen de manera automàtica la conducta de què es tracti.

Controls naturals

Un exemple de control natural és que tendim a abstenir-nos d'emborratjar-nos per la ressaca que tindrem després. En aquests i molts altres casos, llavors, els actes comporten les seves pròpies conseqüències, la naturalesa de les quals és la d'un cost que moltes vegades és segur.

b) Les **sancions o els controls socials informals**, que són els tipus de controls que més habitualment es troben en les teories del control social en general.

c) Les **conseqüències legals o polítiques** d'un fet delictiu.

d) Finalment, hi ha les **sancions religioses**.

4.2. El concepte de *delicte* en la teoria de l'autocontrol

El concepte de *delicte*, és a dir, l'objecte d'estudi de la criminologia, representa un problema d'una seriositat enorme per a aquesta branca d'estudi. Això és ben sabut. L'estudi científic d'un objecte requereix, en primer lloc, com no, que aquest es pugui definir de manera mínimament precisa. El concepte de *delicte* és una cosa sobre la qual regna el desacord en criminologia. Sens dubte, no és per falta de propostes, ja que han aparegut des de sempre definicions de *delicte* nombroses i heterogènies, i també diverses estratègies per a aquesta finalitat.

No solament és que sigui difícil oferir-ne una definició assumible, sinó que és molt improbable que es pugui aconseguir. Es pot pensar en diferents raons per a això, incloses les limitacions de les ciències humanes i socials –una cosa a què concedirem una gran importància al final d'aquest mòdul–, però una decisiva, segons el nostre parer, és que el concepte de *delicte* és, per a ell mateix, objecte de lluites socials, com adverteix encertadament Bourdieu.

Gottfredson i Hirschi presten una atenció notable a aquesta qüestió fonamental alhora que espinesa. Segons el seu parer, el problema de la definició del *delicte* és que, habitualment, la investigació s'ha concentrat en les causes dels fenòmens, de manera que no s'ha preocupat gaire per "la naturalesa de les seves variables dependents" –sens dubte, per a nosaltres, la variable dependent és el delicte–; mentre que, al contrari, tradicions com la del control "comencen amb la variable dependent, amb el fenomen que volen explicar" (1990).

Gottfredson i Hirschi ubiquen el primer plantejament en el més general del positivisme substantiu, que ells rebutgen, en contrast amb el **positivisme metodològic**. Aquesta contraposició entre aquestes versions del positivisme té una envergadura enorme en la qual, tanmateix, aquí no podem aprofundir.

El que és important als nostres interessos ara és que, com a conseqüència de la seva actitud global, els nostres autors proposen la seva pròpia definició de *delicte*: "Hem definit els **delictes** com a **actes de força o engany duts a terme a la recerca de l'interès propi**" (1990).

Hi ha almenys dues fonts d'inspiració robustes en aquest esforç de definició:

1) En primer lloc, la insistència dels nostres autors en la necessitat de construir una disciplina autònoma i independent. Això no vol dir, ni molt menys, que les variables pertanyin a branques del saber concretes, que mètodes que han estat reeixits en alguna o algunes d'elles no puguin ser d'aplicació en d'altres o que, en general, no puguem aprendre, i molt, d'altres ciències.

El que vol dir és que els enfocaments disciplinaris des de la sociologia, la psicologia, l'economia, la biologia o el dret ja han fracassat de fet tant en l'explicació com en el control i prevenció del delicte (Gottfredson i Hirschi, 1990). Això exigeix, llavors, una criminologia autònoma i independent de les disciplines mare tradicionals, això és que fugi de l'**imperialisme disciplinari**, ben conegut al nostre país, sense anar més lluny.

2) En segon lloc, i de manera molt subtil, conceptes de *delicte* habituals que separen la definició d'un fenomen de la seva explicació són el resultat d'una visió limitada originada per prejudicis. Per això, s'ha d'abandonar aquest escenari en favor d'un altre en el qual "les qualitats dels actes estiguin implicades en la seva causació", la qual cosa s'inscriu en la tradició clàssica.

Leviatan

La idea de força o engany, finalment, apareix amb nitidesa a Hobbes. Així, per exemple, en una de les seccions més conegudes del *Leviatan*, quan escriu que "La força i l'engany són en la guerra les dues virtuts cardinals".

Definit d'aquesta manera, el delictes és consistent amb la seva pròpia naturalesa i, com a conseqüència, té un caràcter transnacional i transcultural, sens dubte independent de conceptes legals, els quals haurien d'haver estat ja àmpliament superats. D'altra banda, s'exclouen de l'àmbit d'estudi de la criminologia certs comportaments, uns d'esperats i d'altres de potser sorprenents.

El concepte de *delicte* proposat pels nostres autors ha estat objecte d'**observacions crítiques importants, algunes de molt atenedibles**, fins al punt que és dubtós que sigui compartible. Aquestes consideracions es poden agrupar en dos conjunts no desconnectats entre ells: les referides a la seva claredat i les que versen sobre el seu àmbit.

Per començar, el concepte resulta excessivament imprecís, la qual cosa constitueix, segons la meua opinió, l'objecció més important. Grasmick i associats (1993) afirmen, en aquesta línia, que la definició recorda molt els delictes contra les persones i els delictes contra la propietat, la qual cosa en deixaria fora també molts d'altres.

Igualment, per a Akers (1991) el concepte implica que fets que s'han dut a terme per raons diferents de l'interès propi no es podrien considerar delictes, i que hi ha molts supòsits delictius en els quals això no és aparent.

Finalment, s'hi inclourien comportaments irrelevantes per a la criminologia, com el recollit per Tittle (1995) d'un esportista que durant un encontre aconseguix un punt legal després d'una pugna dura, amb contacte físic, amb el seu adversari.

4.3. L'autocontrol baix com a principal causa del delicte

La teoria general preconitza que el delicte troba la seva causa principal en un autocontrol baix. Això no implica, tanmateix, que es tracti de l'única causa del delicte. D'aquesta manera, es construeix el mecanisme nuclear de la seva explicació sobre el delicte i la delinqüència.

En l'obra de Gottfredson i Hirschi apareixen diverses caracteritzacions i definicions d'*autocontrol*, però podem dir que autocontrol és la **capacitat per a veure i tenir en compte les conseqüències futures, probables o possibles, dels actes propis**.

Un autocontrol baix no és una cosa que es creu, sinó que és el resultat que no hi hagi mitjans eficaços per a desenvolupar l'autocontrol en els subjectes. És a dir, que no hi ha causes d'un autocontrol baix, sinó causes d'un autocontrol alt.

El terrorisme

Entre els conceptes sorprenents hi hauria el terrorisme, que almenys de vegades es fa en benefici d'altres grups i fins i tot comporta conseqüències molt negatives per a l'autor a curt termini.

Una socialització inefectiva de l'infant en la **família** és l'origen principal d'un autocontrol baix. Una socialització correcta del nen o la nena es caracteritza, segons els nostres autors, pel que segueix:

- a) Un seguiment del seu comportament, la qual cosa faltaria quan els pares no se'n preocupin, no tinguin temps o energies, o simplement no sentin afecte.
- b) El reconeixement del comportament desviat quan es produeix.
- c) El càstig d'aquest comportament, això és, que el comportament desviat no s'ha de deixar impune, sinó castigar-se.

Quan en la família no s'afavoreix una bona socialització, es dificulta enormement que la nena o el nen desenvolupin l'autocontrol i aquests tendeixen, al contrari, a mostrar les característiques relacionades amb un autocontrol baix que hem vist més amunt i a incórrer en comportaments desviats i fins i tot delictius.

Quan la socialització en la família hagi estat insuficient, és possible encara que l'infant desenvolupi autocontrol mitjançant altres institucions, com és el cas de l'escola. Tanmateix, l'escola té, a la pràctica, un efecte molt més limitat pel fet que els pares de nois problemàtics de vegades no es mostren gaire cooperatius amb els professors.

Els autors insisteixen que **és molt més fàcil promoure l'autocontrol que destruir-lo**: una vegada que una persona té un nivell d'autocontrol determinat, aquest és molt difícil de menyscar. L'autocontrol, d'altra banda, és una característica que es fixa a **una edat molt primerenca en la vida de les persones i que es manté relativament constant** a partir d'aquest moment: a l'edat de vuit o deu anys la majoria dels individus ja ha après a controlar la seva tendència cap a la desviació.

Gottfredson i Hirschi van incloure en *A general theory of crime* un segon element en la seva teoria: l'**oportunitat per a delinquir**. El mateix semblava nuclear, i en realitat va despertar no solament un debat important sinó també una certa perplexitat i una certa confusió. La idea seria alguna cosa així com que la clau perquè un delictes tingui lloc es troba en la concurrència d'aquests dos elements: un subjecte amb un autocontrol baix que es troba amb una oportunitat per a delinquir, o bé, que es produeixi no la mera suma o concurrència dels dos termes de la fórmula, sinó una interacció entre ells. Això es va poder interpretar com una connexió ulterior amb les tesis neoclàssiques, més concretament amb les de l'oportunitat i les activitats rutinàries. El debat des de 1990 es pot considerar que s'ha complicat una mica més pels ara escaïts, ara difícils d'interpretar aclariments de Gottfredson i Hirschi.

El càstig

Uns pares que senten afecte, això sí, s'abstindran de càstigs físics i humiliants.

A parer nostre, tanmateix, l'oportunitat és irrellevant per a la teoria de l'autocontrol. Un autocontrol baix, igual que qualsevol altra manera com interpretem la tendència d'un individu o grup d'individus a delinquir –per exemple, en termes de criminalitat o motivació–, d'una banda, i l'oportunitat per a delinquir en sentit objectiu, de l'altra, són ni més ni menys descripcions diferents d'un mateix esdeveniment com és un delicte. Per aquest motiu, es poden construir teories que intentin explicar el delicte des de la perspectiva de l'autor o bé des de la de l'oportunitat, però no és possible integrar ambdós elements en una mateixa i única teoria (Serrano Maíllo, 2009).

4.4. Control i prevenció del delicte

La teoria general del delicte, sens dubte, té conseqüències importants per al control i la prevenció del delicte i per a la política criminal. Aquesta reclama **millors socials** que afavoreixin la socialització dels nens i nenes des de molt aviat en les seves vides.

Hi ha diverses estratègies a les quals la teoria dona suport i que es basen en intervencions amb els infants i les seves famílies. És possible organitzar visites regulars de professionals a les llars per tal de facilitar als pares informació, assistència educativa, suport emocional, etc.; aplicar programes per a protegir infants exposats a abús físic o sexual; implementar intervencions en el cas de violència domèstica, etc. Aquests esforços se centren a les llars i, encara que en general no serà l'única, tenen entre les seves funcions la prevenció de la delinqüència en els nens.

Altres intents tenen lloc quan els infants són una mica més grans i van ja a la guarderia o fins i tot en els primers anys d'escola o col·legi. Aquí val la pena esmentar els programes d'entrenament de pares que duen a terme professionals per tal de millorar-ne les habilitats de criança, i els grups de pares.

Finalment, altres àmbits en els quals es pot intervenir figuren fora tant de la família com del col·legi. Penseu en clíniques o hospitals on es pugui detectar algun tipus de problema i oferir-se assistència de diferent naturalesa. Entre aquests problemes no sols figuren els delictius o desviats per part ja dels pares, sinó els relacionats amb els nounats o bebès, com és el cas excel·lent del pes baix o altres factors de risc que resultin perceptibles.

Atès que més endavant, com sabem, és molt difícil crear o elevar l'autocontrol, no és una bona opció mirar de fer-ho, per exemple, en subjectes privats de llibertat o grans, en general.

Igual d'importants que les propostes de la teoria per al control i prevenció del delicte són les seves conseqüències sobre quines polítiques criminals o programes tindran un efecte escàs o nul. Per la naturalesa de les persones que te-

Exemple

Hi ha proves que infants els pares dels quals estan implicats en episodis de violència domèstica tenen ells mateixos una tendència més gran cap al delicte, sobretot si són víctimes. La teoria general del delicte explica aquest fet sobre la base que aquests pares no s'esforçaran per instaurar autocontrol en els seus fills.

nen poc autocontrol, augments de la severitat de les sancions, incloses penes llargues privatives de llibertat, difícilment poden servir de controls; la policia, llevat que estigui present al lloc dels fets, no podrà prevenir un delict; tampoc no és possible identificar amb anticipació qui cometrà un nombre desproporcionat de delictes en el futur, amb la idea d'impossibilitar-los, ja que la tendència de tothom és a delinquir menys amb el pas del temps, de manera que estratègies d'aquest tipus seran plenes de falsos positius, etc. Això és, que un dels punts de partida de la tradició del control social són les limitacions de la política penal per al control i prevenció del delict.

4.5. El test de la teoria

La teoria de l'autocontrol és una de les que més tests empírics ha rebut. El repte fonamental ha estat el **mesurament de l'autocontrol**.

A grans trets, es poden descriure dues estratègies:

1) Mesurament de l'autocontrol mitjançant **escales de tipus cognitiu**. El més conegut és el proposat per Grasmick i altres (1993) basat en preguntes del tipus "sovint actuo d'improvís, sense parar-me a pensar què faré", "no li dedico gaire temps ni esforç a preparar-me per al meu futur", etc. En total, aquesta escala concreta inclou 23 ítems. Els enquestats han de contestar el seu grau d'acord amb aquestes afirmacions i a continuació es redueix la informació mitjançant anàlisis factorials. S'han utilitzat moltes altres escales en aquesta mateixa línia.

2) Mesurament de l'autocontrol mitjançant **preguntes sobre comportaments**. La lògica d'aquesta estratègia, justament la que recomana la teoria, és que aquest tipus de preguntes són més fàcils de contestar per a subjectes amb poc autocontrol –idealment, fins i tot, es podrien observar directament aquests comportaments objectius.

Els abundants tests de la teoria de l'autocontrol han llançat un cos d'evidència bastant consistent. En primer lloc, l'autocontrol és una variable molt important en la causació i explicació del delict. En segon lloc, altres variables semblen mantenir la seva rellevància en la causació del delict. Aquesta segona troballa no sempre ha estat interpretada de la mateixa manera: mentre per uns contradiu la proposta de Gottfredson i Hirschi, per d'altres no hi ha res problemàtic a causa que una explicació, just com s'ha d'entendre una teoria, no exclou el rol de variables ulteriors (Serrano Maíllo, 2011).

Aquí ens limitarem a una selecció dels últims tests de la teoria.

Jones i Lynam (2009) consideren que no hi ha un constructe unidimensional general que expliqui el delict, de manera que utilitzen el que denominen *impulsivitat*, que en realitat és composta per dues dimensions. Una d'elles, que

Exemples

La literatura ha recorregut, per exemple, a comportaments com posar-se el cinturó de seguretat quan es condueix o aparcar en llocs reservats per a minusvàlids com a mesures d'autocontrol sobre la base d'actes (Serrano Maíllo, 2011).

abreugen com a *LoP*, és un concepte pròxim a l'autocontrol. Les dades d'aquest estudi procedien de 1.002 participants que havien completat un qüestionari enviat per correu ordinari, el qual formava part de l'*Estudio Longitudinal de Lexington*. Els enquestats tenien entre dinou i vint-i-un anys i la seva procedència era bàsicament urbana i suburbana. Les anàlisis estadístiques van revelar que tant *LoP* com altres variables es relacionaven de manera estadísticament significativa amb la delinqüència.

L'anàlisi de classes latents és una eina estadística que identifica classes d'individus a partir de variables d'interès. En sentit estricte, aquesta denominació es limita al cas de variables categòriques, però hi ha extensions per a altres nivells d'anàlisi.

Utilitzant aquest procediment, que en realitat és relativament inhabitual en la disciplina, Vaughn i col·laboradors (2009) van trobar que un model de cinc classes era el que millor s'ajustava a les dades, encara que de seguida aclareixen que aquestes classes representaven un continu d'autocontrol. Doncs bé, la classe número 5, que nítidament incloïa els que tenien menys autocontrol, era també en la qual es concentraven comportaments problemàtics d'externalització, una escala que incloïa veure's implicat en discussions i baralles. Els autors van utilitzar dades d'un estudi longitudinal amb nens petits – l'*Early Childhood Longitudinal Survey-Kindergarten Class*– i, en particular, tres de les sis onades i un total impressionant de 17.212 infants.

El *National Survey of Children* és un estudi longitudinal que inclou mesuraments molt interessants. Així, conté informació sobre factors de risc biològics, com són els dèficits neuropsicològics, les complicacions en el naixement i el pes baix en el moment del naixement. L'estudi inclou tres onades de dades, amb més de 1.000 observacions en cadascuna. Com que es volia aconseguir informació a diferents edats, començant als sis anys d'edat amb els més petits, es van utilitzar diverses tècniques que van incloure entrevistes als pares i professors –de fet, així era com es mesurava l'autocontrol en les dues primeres onades. La segona onada –Ratchford i Beaver (2009) només van utilitzar les dues primeres– va tenir 1.423 infants. L'estudi va establir, entre altres qüestions rellevants, que per a estimacions d'autocontrol basades en informació revelada pels pares i pels professors, **l'autocontrol es relacionava amb la delinqüència dels joves en l'onada 2**, fins i tot encara que es controlaven altres variables. Alhora, l'efecte dels elements biològics era completament produït per l'autocontrol en la seva relació amb la delinqüència.

La base de dades *Add Health* és un estudi de naturalesa longitudinal, representatiu dels adolescents en els graus 7 a 12, que visquessin en més de 100 escoles estratificades d'acord amb una sèrie de variables. La recollida de dades va començar en el curs escolar 1994-1995 amb prop de 90.000 alumnes. Utilitzant informació sobre xarxes –dades obtingudes a les escoles– i de les onades 1 i

2 d'entrevistes a les llars, McGloin i O'Neill Shermer (2009) van aconseguir reunir una mostra de gairebé 10.000 nois i noies. En unes primeres anàlisis de regressió, van trobar que tant l'autocontrol com la desviació dels parells es revelaven com a predictors de la delinqüència en l'onada 2, si bé hi havia proves que l'autocontrol també predeïa amb qui es relacionava el jovent. Això vol dir que **l'autocontrol desplegava una influència tant directa com indirecta, produïda pels parells, en la delinqüència**. Altres anàlisis, tanmateix, van donar proves empíriques més aviat mixtes sobre la teoria general del delictes.

També utilitza l'estudi Add Health Cretacci (2008), en particular les seves dues primeres onades. Per a ambdós casos i aplicant anàlisis multivariants de regressió logística, l'autor informa que l'autocontrol és un predictor sòlid dels delictes contra la propietat i dels relacionats amb les drogues, però no així dels violents.

Un estudi longitudinal important que es desenvolupa a Holanda és el *Projecte Escolar NSCR*, que va començar el 2002. Utilitzant dades de les dues primeres onades, que incloïen 1.978 nois i noies d'entre onze i divuit anys –encara que amb una sobrerrepresentació dels de tretze i quinze–, Meldrum i els seus socis (2009) van comprovar algunes hipòtesis especialment rellevants per a l'objecte d'estudi d'aquesta monografia. En particular, van observar que tant l'autocontrol com la delinqüència dels parells –estimada de manera tant directa com indirecta– eren predictors potents de la seva variable dependent en models de regressió binomial-negativa.

També resulta interessant que, per al model longitudinal, informen d'un terme d'interacció entre autocontrol i delinqüència amics (mesurament de manera directa) que assoleix la significació estadística. En particular, segons el grup de parells es torna més delinqüent, menys efectiu és l'autocontrol per al control de les tendències individuals.

Amb dades internacionals –les dades utilitzades procedien de l'*Estudio Internacional de Delincuencia Autoinformada 2*–, Burianek i Podana (2009) expliquen que, per a diversos països, l'autocontrol mesurat amb l'escala cognitiva de Grasmick i d'altres prediu de manera estadísticament significativa l'abús d'alcohol, si bé les amistats igualment són rellevants en els models. Encara que hi havia una correlació entre abús d'alcohol i delinqüència, l'experiència amb l'alcohol no es revelava com una causa o un predictor directe del delictes. Els autors consideren que la relació és produïda per l'ambient social.

Serrano Maíllo (2009b; 2011) ha fet recentment un test d'aquesta teoria amb una mostra de joves internats en centres de la Comunitat de Madrid. Les seves troballes coincideixen amb les que s'acaben d'esmentar. A continuació, la taula següent ofereix una de les taules del seu treball, amb la qual ja hauríem d'estar familiaritzats.

Taula 1. Regressió lineal (mínims quadrats ordinaris): delinqüència

	Model 2			
	b	β	IC al 95% (b)	
Constant	-1,127 n. s. (1,118)		-3,371	1,116
Edat	0,172** (0,061)	0,25	0,05	0,295
Autocontrol	-0,226* (0,093)	-0,233	-0,412	-0,04
Edat primera detenció	n. s.		-0,048	0,197
Delinqüència amics	0,113*** (0,024)	0,471	0,066	0,16
Definicions	0,201* (0,083)	0,206	0,035	0,367
F	19,64***			
R² ajustada	0,621			

N = 58

+: p < 0,1; *: p < 0,05; **: p < 0,01; ***: p < 0,0005; n. s.: no significatiu.

Error típic entre parèntesis.
Font: Serrano Maillo, 2011.

Encara que els títols varien molt d'uns treballs als altres, aquest ens indica de manera clara el tipus d'anàlisi que s'ha dut a terme. L'anàlisi de regressió lineal segons el mètode dels mínims quadrats ordinaris és una dels més habituals i parsimoniosos. En general, s'utilitza quan la variable dependent –aquí, com no, la delinqüència– està mesurada en l'àmbit de raó o interval i es distribueix de manera aproximadament normal.

Com es pot advertir fixant-se, com es va dir, en el criteri de la significació estadística (remarcada mitjançant uns asteriscos), l'autocontrol és una variable important per a l'explicació de la delinqüència en el nostre estudi (i assumint la lògica de la teoria), però alhora altres variables derivades de la teoria de l'aprenentatge mantenen la seva rellevància en el model. De fet, si ens fixem en els coeficients estandarditzats beta, que almenys en teoria permeten comparacions entre els diferents regressors d'un model, la delinqüència dels amics és la de més pes en el model.

Aquí el coeficient de determinació corregit o R^2 ajustat, que és un estadístic que pot anar de 0 a 1 (1 és indicatiu d'un model perfecte), és molt elevat per al que estem acostumats en la nostra disciplina. Això se sol interpretar en termes de variància explicada. Aquí, per tant, el nostre model explicaria més d'un 60% de la variància de la delinqüència de la nostra mostra.

5. Tipologies de delinqüents

La teoria de l'autocontrol, com en realitat moltes altres teories de nivell individual, preveu la seva aplicabilitat a qualsevol tipus de delictes i de delinqüent. Davant aquest enfocament, alguns autors consideren que els delinqüents són molt diferents entre ells, de manera que és convenient dividir-los en grups homogenis per a comprendre i explicar els seus comportaments de manera més prometedora.

Amb les tipologies es pretén fer una classificació dels delinqüents. No hi ha un criteri uniforme sobre els elements que cal tenir en compte en aquestes classificacions, per la qual cosa són molt variades, i cada autor intenta ser original en els seus postulats.

En les tipologies cal buscar una sèrie de trets comuns a un nombre de subjectes que permeti mantenir una tipologia determinada, ja que si es basen en les peculiaritats de cada subjecte, les classificacions es farien interminables.

Hi ha tipologies molt simples, que s'ocupen d'un sol delictes, mentre que altres autors donen tipologies que pretenen incloure totes les formes de criminalitat. De les primeres tenim, per exemple, l'homicida de Ferri (1895), que dedica tota una obra extensa a la psicologia de l'homicida instintiu (insensibilitat moral, actitud, falta de remordiment, sentiments i intel·ligència), a la psicologia de l'homicida boig (actitud abans del delictes, durant i després del delictes, en el procés, psicologia), i també a la psicologia de l'homicida habitual, ocasional, per passió i polític. També Wolfgang i Ferracuti (1971) s'ocupen àmpliament de la tipologia de l'homicida.

Una tipologia complexa i extensa la trobem a **Gibbons** (1969), orientada al diagnòstic i al tractament, per a la qual cosa estableix una sèrie de categories en les quals engloba d'una manera homogènia els autors del delictes dels quals s'ha originat per un mateix procés causal. Entre els criteris bàsics que considera s'han de tenir en compte per a l'elaboració de les tipologies, estableix:

- Finalitat que es persegueix i sistema classificatori.
- Postulats o pressupòsits en què es basa el sistema, que han de ser sobre el comportament.
- Definició de conceptes que serveixen per a establir les categories.
- Detallar les notes que diferencien unes categories de les altres.

Els tipus de **Schneider**, que es refereix a irregularitats psíquiques, són els següents:

- Hipertímics, que solen tenir bon estat d'ànim i gran activitat.

- Depressius, amb anomalies en l'estat anímic.
- Personalitats insegures, amb insuficiència de sentiments i inseguretat interna.
- Fanàtics, que els domina complexos supervalorats de pensaments personals o ideals.
- Necessitats de notorietat, vanitosos la preocupació dels quals és aparentar més del que són.
- Làbils d'humor, de caràcter excitable-depressiu.
- Explosius, de gran irritabilitat.
- Mancats d'afectivitat, no solen tenir sentiments d'honor, vergonya, penediment, solen ser brutals en els seus actes.
- Abúlics, que no ofereixen resistència a cap tipus d'influències.
- Inconstants, solen abandonar les bones companyies i deixar-se influir per altres dubtoses.
- Astènics, que amb freqüència se senten psíquicament i físicament insuficients.

Un dels camps d'estudi més importants en la investigació i en el pensament criminològic dels últims trenta anys és el de les **carreres criminals** (*criminal careers*) i el dels **delinqüents crònics** (*chronic offenders*). Els delinqüents crònics són un tipus de delinqüents i l'estudi de carreres criminals representa tipologies d'una naturalesa dinàmica.

El concepte de *carrera criminal* i el seu estudi va ser iniciat pel treball del matrimoni Glueck en les dècades de 1930 i 1940. Aquesta noció neix paral·lelament a la de *carrera*, en el sentit del camí professional –sobretot– que porta una persona respectable al llarg de la seva vida.

L'acceptació de la carrera criminal com a base de l'estudi criminològic implica adoptar una perspectiva marcadament dinàmica. Es tracta d'estudiar si hi ha diversos patrons de carrera criminal, si estan estesos en el total de la delinqüència, quins factors influeixen en la seva posada en marxa, en el seu acabament o quins hi provoquen canvis, i també si es tracta de factors homogenis per a cadascuna de les tres qüestions o no, quina influència tenen característiques com l'edat, el sexe, la raça..., durada, efectes dels contactes amb la policia, arrestos o condemnes, tipus de delictes que s'executen amb més freqüència, si les carreres segueixen patrons d'especialització en determinats delictes o si operen una progressió en la gravetat i/o en la intensitat dels delictes que es duen a terme, etc.

Des d'un punt de vista metodològic, aquest enfocament afavoreix els estudis de tipus longitudinal.

Relacionats amb l'anàlisi de carreres criminals són els anomenats **delinqüents cròniques**. El seu descobriment es deu a Wolfgang i associats (1972, 1990) en una investigació famosa. En aquesta investigació es va estudiar una sèrie de nois d'una mateixa edat –nascuts el 1945– i que vivien al mateix barri de

Estudis longitudinals

Els estudis de tipus longitudinal són els que fan diversos mesuraments al llarg de la vida de les persones.

Filadèlfia. Els investigadors van ser capaços d'establir que el 18% dels nois que havia comès algun delictes havia estat responsable de més de la meitat del total d'actes delictius registrats.

Aquest petit grup representava el 6% del total de tots els nois estudiats –delinqüents i no delinqüents. Aquest tipus d'infractor va ser denominat **delinqüent o reincident crònics**. El fet que una petita part de delinqüents fos responsable d'una proporció desorbitada de delictes de fet havia estat ja apuntada, però ni la metodologia havia estat tan completa ni se n'havien extret les conseqüències més decisives.

Així mateix, el fet ha estat corroborat per nombrosos estudis posteriors. Que un reduït nombre d'infractors –delinqüents– és responsable d'un nombre desorbitat del total dels delictes que es cometen es podria produir igualment en l'àmbit de la conducció automobilística, és a dir, en els delictes imprudents.

Una part important de la discussió s'ha centrat en l'actualitat sobretot en la significació global dels delinqüents crònics per al total de la delinqüència. La qüestió, per tant, es trasllada al factor individual de freqüència de comissió de delictes, designat amb la lletra grega lambda.

Una qüestió clau, com és fàcil de comprendre, és la possibilitat de detectar aquests delinqüents perillosos, responsables d'un nombre desproporcionat de delictes. Alguns partidaris de l'estudi de carreres criminals afirmen que, si fos possible identificar-los, seria possible fins i tot plantejar-se una política d'incapacitació selectiva. S'han proposat per a una detecció d'aquest tipus mètodes de naturalesa objectiva (Morris i Miller, 1985). Entre les dades objectives en què es basarien aquests pronòstics de comportament futur, se solen repetir en els diversos models el consum en el passat o en el present de drogues o fins i tot d'alcohol, el nombre previ de delictes comesos, els contactes previs amb la policia, estades prèvies a la presó, etc.

La conseqüència pràctica principal d'aquest enfocament és la relativa al fet que, si és cert que la major part dels delictes és portat a terme per una minoria de delinqüents i s'és capaç de detectar-los, seria possible aïllar aquestes persones, aplicant sancions molt més lleus als altres subjectes no perillosos. Aquesta política és coneguda com a **incapacitació selectiva** (Cohen, 1983).

La qüestió comporta implicacions ètiques i no sols científiconaturals, sens dubte, ja que com és fàcil advertir és més que discutible la justícia de renunciar al càstig just i substituir-lo per elements de perillositat.

Resum

En aquest mòdul hem revisat diversos desenvolupaments relativament diferents entre ells. El més important de tots és el representat per les teories del control social, sobretot les teories proposades per Hirschi i Gottfredson, i Hirschi. Aquestes teories són un exemple clar de teories generals i unitàries.

També hem revisat un bon exemple d'una teoria integrada, potser la més seriosa i important de totes les existents. Està relacionada amb el treball d'Elliott i els seus col·legues.

Finalment, en criminologia han abundat els exemples de propostes tipològiques. Encara que aquesta tradició és ja una mica obsoleta, manté el seu interès en llocs com la criminologia de parla hispana.

També en aquest mòdul hem prestat una atenció notable als tests de teories i, en particular, s'han destacat les anàlisis de regressió lineal amb la idea que l'estudiant s'hi familiaritzi.

Exercicis d'autoavaluació

1. El llibre més important de Durkheim, segons aquests materials, és...

- a) *La educación moral.*
- b) *Las formas elementales de la vida religiosa.*
- c) *El suicidio.*
- d) *El socialismo.*

2. Dels llibres següents, quin no pertany a Durkheim?

- a) *La división del trabajo social.*
- b) *Las reglas del método sociológico.*
- c) *La lógica de la investigación científica.*
- d) *Las formas elementales de la vida religiosa.*

3. Les teories del control social concedeixen el rol més important per a l'explicació de la delinqüència...

- a) als amics delinqüents.
- b) a l'escola.
- c) a la classe social.
- d) a la família.

4. La teoria de la neutralització de Sykes i Matza parla de diverses tècniques que es poden utilitzar per a eliminar controls potencials, com ara el rebuig de la responsabilitat pròpia o la negació de la víctima. Però aquests mecanismes han rebut la important crítica següent...

- a) que només són efectives en persones amb un autocontrol alt.
- b) que només són efectives en delictes contra les persones.
- c) que no se sap què va ser abans, el delicte o les tècniques de neutralització.
- d) que no encaixen de manera lògica i consistent en la teoria de la deriva de Matza.

5. Segons la teoria del control social de Hirschi, tenir una bona amistat amb nois delinqüents...

- a) augmenta la probabilitat que es delinqueixi.
- b) disminueix la probabilitat que es delinqueixi.
- c) no té cap efecte en la probabilitat de delinquir.
- d) depèn del grau d'autocontrol que un tingui.

6. Segons la teoria del control social de Hirschi, quina actitud té el delinqüent davant les normes que infringeix?

- a) Els delinqüents infringeixen normes en què ells mateixos creuen.
- b) Els delinqüents infringeixen normes en què no creuen perquè els semblen injustes.
- c) Els delinqüents infringeixen normes en què creuen només quan el seu autocontrol és baix.
- d) La creença o no en les normes és irrellevant.

7. Segons Gottfredson i Hirschi, l'imperialisme disciplinari...

- a) és una bona estratègia per a l'explicació del delicte.
- b) és una estratègia fracassada per a l'explicació del delicte.
- c) es refereix a la forta influència de la criminologia anglosaxona a la resta del món.
- d) Cap de les anteriors respostes no és correcta.

8. Segons la teoria de Gottfredson i Hirschi, l'autocontrol...

- a) és determinat per factors biològics, de manera que no pot canviar.
- b) és un factor dinàmic que canvia de manera absoluta amb el pas del temps.
- c) queda relativament fixat en l'adolescència, depenent del rendiment escolar.
- d) queda relativament fixat a l'edat de vuit o deu anys i ja no canvia.

9. Què són els delinqüents crònics?

- a) Un grup de delinqüents que passa la major part de la seva vida a la presó.

- b) Un grup de delinqüents que comet algun tipus de delicte molt greu, per exemple, l'assassinat.
- c) Un grup de joves que és responsable d'un nombre desproporcionat de delictes.
- d) Un grup de delinqüents que no poden ser corregits i que per tant se'ls ha de privar de llibertat durant tota la vida.

10. En una anàlisi de regressió lineal, les variables independents o regressores amb coeficients no estandarditzats més alts són les que tenen una influència més gran en els models.

- a) Això és correcte i, de fet, és una pràctica habitual fer comparacions d'aquest tipus.
- b) Això és fals, els coeficients no estandarditzats depenen de la mètrica de cada variable.
- c) Això és correcte, encara que només es poden fer comparacions que hagin assolit la significació estadística.
- d) Això és fals, les comparacions només es poden fer des del punt de vista particular de la teoria que s'estigui verificant.

Solucionari

Exercicis d'autoavaluació

1. b

2. c

3. d

4. c

5. b

6. a

7. b

8. d

9. c

10. b

Glossari

afecció *f* Importància que tenen per a una persona les expectatives que els altres tenen posades en ella.

autocontrol *m* Capacitat per a veure i tenir en compte les conseqüències futures, probables o possibles, dels actes propis.

autoinforme *m* Manera de recollir dades en la qual els enquestats responen a una sèrie de preguntes per ells mateixos, inclosos els delictes que hagin pogut cometre. Encara que l'habitual és lliurar uns qüestionaris en paper i llapis, en l'actualitat hi ha formes sofisticades que inclouen ordinadors personals que es lliuren a l'enquestat.

creença *f* Per a la teoria del control social de Hirschi, importància que es concedeix a les normes i convicció de respectar-les.

deriva *f* Segons Matza, situació dels joves delinqüents en què es troben lliures per a delinquir, això és, que ho poden fer però no ho fan necessàriament.

imperialisme disciplinari *m* Creença que només és vàlid el coneixement derivat d'alguna o algunes disciplines, de manera que les altres s'han d'entendre com a subdisciplines de les primeres quant a determinació i definició de l'objecte d'estudi, metodologia, teories explicatives aplicables, etc.

incapacitació *f* Estratègia de control del delicte consistent a impedir que una persona pugui cometre delictes. Habitualment es refereix a la privació de llibertat sense cap finalitat ulterior. També s'utilitza l'expressió *innocuitat*. Es parla d'*incapacitació selectiva* quan s'intenten identificar els delinqüents més seriosos i perillosos.

lliurament *m* Temor que l'individu té a les conseqüències que el fet delictiu pot comportar, segons la teoria del control social de Hirschi.

participació *f* Per a la teoria del control social de Hirschi, ocupació en activitats lícites de la naturalesa més diversa i fins i tot pensar-hi, que forma part del vincle.

regressió lineal *f* Eina d'anàlisi estadística que s'utilitza quan la variable dependent es troba mesurada en l'àmbit de raó o interval i es distribueix de manera aproximadament normal.

tècniques de neutralització *fp* Estratègies cognitives que permeten contrarestar l'efecte de vincles que normalment impedirien cometre delicte. Alguns autors les consideren més aviat estratègies defensives per a evitar els remordiments o la mala consciència després de la comissió d'un acte delictiu o desviat.

valor subterrani *m* Valor desviat que coexisteix amb els majoritaris, que són possibles perquè entre aquests hi ha contradiccions.

Bibliografia

Akers, R. L. (1991). "Self-control as a general theory of crime". *Journal of Quantitative Criminology* (núm. 7).

Burianek, J.; Podana, Z. (2009). *Conferencia pronunciada en el X Congreso de la Sociedad Europea de Criminología*. Inèdita.

Cohen, J. (1983). "Incapacitation as a strategy for crime control: possibilities and pitfalls". A: M. Tonry; N. Morris (editors). *Crime and Justice* (núm. 5).

Cretacci, M. A. (2008). "A general test of self-control theory. Has its importance been exaggerated?". *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology* (núm. 52).

Elliott, D. S.; Huizinga, D.; Ageton, S. S. (1985). *Explaining delinquency and drug use*. Beverly Hills: Sage.

Ferri, E. (1895). *L'omicidio nell'Antropologia criminale*. Torí.

Gibbons, D. C. (1969). *Delinquentes juveniles y criminales* (trad. de Garza Garza). Mèxic: Fondo de Cultura Económica.

Gottfredson, M. R.; Hirschi, T. (2003). "Punishment of children from the perspective of control theory". A: C. L. Britt; M. R. Gottfredson (editors). *Advances, 12 - Control theories of crime and delinquency*.

Grasmick, H. G.; Tittle, C. R.; Bursik, R. J.; Arneklev, B. J. (1993). "Testing the core empirical implications of Gottfredson and Hirschi's general theory of crime". *Journal of Research in Crime and Delinquency* (núm. 30).

Hirschi, T. (1995). "The family". A: J. Q. Wilson; J. Petersilia (editors). *Crime*. San Francisco, Ca.: ICS Press.

Jones, S.; Lynam, D. R. (2009). "In the eye of the impulsive beholder. The interaction between impulsivity and perceived informal social control on offending". *Criminal Justice and Behavior* (núm. 36).

Matza, D. (1964). *Delinquency and drift*. Nova York: John Wiley and Sons.

McGloin, J. M.; O'Neill Shermer, L. (2009). "Self-control and deviant peer network structure". *Journal of Research in Crime and Delinquency* (núm. 46).

Meldrum, R. C.; Young, J. T. N.; Weerman, F. M. (2009). "Reconsidering the effect of self-control and delinquent peers. Implications of measurement for theoretical significance". *Journal of Research in Crime and Delinquency* (núm. 46).

Morris, N.; Miller, M. (1985). "Predictions of dangerousness". A: M. Tonry; N. Morris (editors). *Crime and Justice* (núm. 6).

Ratchford, M.; Beaver, K. M. (2009). "Neuropsychological deficits, low self-control, and delinquent involvement". *Criminal Justice and Behavior* (núm. 36).

Serrano Maíllo, A. (2009). *Oportunidad y delito. Una metateoría sobre la motivación y la oportunidad como descripciones de los delitos como eventos*. Madrid: Dykinson.

Serrano Maíllo, A. (2009b). "Actos de fuerza o engaño y autocontrol. Un test de una teoría general del delito con una muestra pequeña de delincuentes juveniles". *Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología* (en línia). 2009, núm. 11-13, pàg. 13:1-13:38. Disponible a Internet: <http://crimenet.urg.es/recpc/11/recpc11-13.pdf>.

Serrano Maíllo, A. (2011). *El problema de las contingencias en la teoría del autocontrol. Un test de la teoría general delito*. Madrid: Dykinson.

Sykes, G. M.; Matza, D. (1957). "Techniques of neutralization: a theory of delinquency". *American Sociological Review* (núm. 22).

Vaughn, M. G.; DeLisi, M.; Beaver, K. M.; Wright, J. P. (2009). "Identifying latent classes of behavioral risk based on early childhood. Manifestations of self-control". *Youth Violence and Juvenile Justice* (núm. 7).

Wolfgang, M. E.; Ferracuti, F. (1971). *La subcultura de la violencia* (trad. de Garza Garza). Mèxic: Fondo de Cultura Económica.

Wolfgang, M. E.; Figlio, R. M.; Sellin, T. (1972). *Delinquency in a birth cohort*. Chicago / Londres: The University of Chicago Press.

Wolfgang, M. E.; Tracy, P. E.; Figlio, R. M. (1990). *Delinquency careers in two birth cohorts*. Nova York / Londres.